provincie limburg

Statencommissie voor Financiën,
Economische Zaken en Bestuur

Cluster	SA	**Behandeld**	R.M.C. Luyten
Ons kenmerk	2017/6959	**Telefoon**	+31 43 389 71 93
Uw kenmerk	-	**Maastricht**	10 oktober 2017
Bijlage(n)	2	**Verzonden**	**10 oktober 2017**

Onderwerp
Mededeling portefeuillehouder inzake bestuurlijke organisatie Zuid-Limburg (T8113)

Geachte commissie,

Landgraaf-Heerlen
Naar aanleiding van de geuite wens vanuit Provinciale Staten ten aanzien van het openbaar maken van onze antwoordbrief aan de Minister van BZK hebben wij nog contact gehad met zijn ministerie. Van die zijde is thans bevestigd dat er geen bezwaren zijn tegen openbaarmaking van de brief. Bijgaand vindt u de brief van de Minister en onze antwoordbrief die ook heden in afschrift aan de gemeenten Landgraaf, Heerlen, Brunssum en Kerkrade zal worden toegestuurd. Daarnaast zullen de reeds ingediende mondelinge en schriftelijk vragen door PS nog beantwoord worden conform de normale procedure.
Wij beschouwen hiermee de in het interpellatiedebat van 29 september 2017 gedane toezegging 8130 als afgedaan.

Onderzoeken Zuid-Limburg
Daarnaast is in uw Statencommissie voor Financiën, Economische Zaken en Bestuur 8 september jl. toegezegd (8113) uw Staten per mededeling portefeuillehouder te informeren over de lopende onderzoeken naar bestuurlijke organisatie in Zuid-Limburg. Daarnaast hierbij ook een mededeling over de brief van het Ministerie van Binnenlandse Zaken inzake de herindeling Landgraaf-Heerlen.

Zoals eerder genoemd in de Voorjaarsnota 2017 zijn op dit moment vier onderzoeken aan de orde:
1. van de gemeente Maastricht;
2. van de gemeente Sittard-Geleen;
3. van de gemeente Meerssen;
4. van de gemeente Valkenburg.

2017/69594

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer:
NL08RABO0132575728
BIC-code: RABONL2U

Maastricht, Sittard-Geleen en Heerlen
De gemeenten Maastricht en Sittard-Geleen hebben ieder een onderzoek laten uitvoeren naar hun bestuurlijke organisatie in relatie tot samenwerking in de regio. In de onderzoeken is onder meer te lezen dat de samenwerking in Zuid-Limburg 'betrekkelijk zwak' is te noemen en dat het geheel van intergemeentelijke samenwerkingsvormen een 'ondoorzichtige structuur' heeft gekregen. Een van de aanbevelingen aan Maastricht en Sittard-Geleen is om gezamenlijk met Heerlen en de provincie 'in de periode december 2017 – februari 2018 te onderzoeken wat de concrete meerwaarde van Zuid-Limburgse samenwerking op het gebied van economie-onderwijs-arbeidsmarkt is voor ondernemers, onderzoeksinstellingen en overheden en in het verlengde daarvoor voor het woon- en leefklimaat van de regio als geheel (werken, wonen, leren en recreëren).'

Als vervolgstap op deze onderzoeken zullen de Zuid-Limburgse steden (Maastricht, Sittard-Geleen en Heerlen) het voortouw nemen en uiterlijk 1 maart 2018 concrete regionale opgaven op het terrein van economie-arbeidsmarkt-onderwijs-woningmarkt definiëren. Gemeentebesturen kunnen dit vervolgens als 'handreiking/overdrachtsdossier' betrekken in hun afwegingen voor de coalitieprogramma's 2018-2022. De Provincie zal de Zuid-Limburgse steden actief ondersteunen in deze aanpak en daarin elke gewenste rol invullen die past binnen het beleidskader 'Besturen blijft vooruitzien' (2016-85037).

Meerssen
De gemeenteraad van Meerssen heeft in zijn vergadering van 20 april 2017 de onderzoeksopdracht vastgesteld voor het onderzoek dat zal worden verricht naar de toekomstbestendigheid van de gemeente Meerssen. De centrale onderzoeksvraag is of de gemeente Meerssen als zelfstandige gemeente op een termijn van 10-15 jaar in staat zal zijn om al haar taken tegen redelijke kosten en op een aanvaardbaar kwaliteitsniveau te blijven verrichten en haar ambities te realiseren. Het is de bedoeling dat de onderzoeksresultaten dit najaar worden opgeleverd. De politieke partijen kunnen de resultaten als input gebruiken voor hun ambities in de verkiezingsprogramma's voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2018. Zoals eerder aangekondigd (in de mededeling portefeuillehouder van 17 januari 2017 (2017/4286) en in de Begroting 2018) leveren wij aan de gemeente Meerssen een financiële bijdrage in de onderzoekskosten.

Valkenburg aan de Geul
De gemeente Valkenburg aan de Geul heeft onderzocht of er draagvlak is bij de Heuvellandgemeenten tot het opstellen van een gezamenlijke strategische Heuvellandagenda. Het draagvlak hiertoe blijkt niet aanwezig. Thans heeft de gemeente Valkenburg het voornemen om zelf te komen tot een visie/programma 'leisure – landschap'. Hierin zal het Heuvelland als gebied nauw betrokken zijn.
De portefeuillehouder heeft toegezegd om vanuit de Provincie 50% van de onderzoekskosten te financieren.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

G.P.J. Koopmans
Gedeputeerde Bestuurlijke Organisatie

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Provincie Limburg
Gedeputeerde Staten
Postbus 5700
6202MA Maastricht
Nederland

DGBW
directie Bestuur en Financiën

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland

Kenmerk
2017-0000439622

Uw kenmerk
2017/48511

Datum

Betreft Reactie BZK op herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen

Geacht college,

Op 7 juli is het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Landgraaf en Heerlen door provinciale staten van Limburg vastgesteld. Nog dezelfde dag heb ik dit herindelingsadvies, inclusief bijlagen, van u ontvangen. In de aanbiedingsbrief verzoekt u mij om op basis van het herindelingsadvies een voorstel voor een herindelingsregeling aan de ministerraad voor te leggen, opdat de voorgestelde herindeling op 1 januari 2019 in kan gaan.

Uit het herindelingsadvies en uit de door mijn ministerie gevoerde gesprekken blijkt dat in de regio Parkstad Limburg al ruim vijftien jaar wordt gesproken over regionale samenwerking en de noodzaak tot het versterken van de bestuurkracht. Vanwege de geschiedenis en de vele gestrande pogingen tot het versterken van de bestuurskracht, waardeer ik uw initiatief om de regie te nemen in het herindelingsproces en een open overleg te starten volgens artikel 8 van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi).

Zoals staat opgenomen in het Beleidskader gemeentelijke herindeling (2013) worden herindelingsadviezen getoetst aan de criteria draagvlak, interne samenhang, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid, alsmede aan de procedurele voorschriften van de Wet arhi. Daarbij dient een afweging gemaakt te worden op basis van de lokale en regionale omstandigheden, ontwikkelingen en context. Bij een positieve beoordeling van een herindelingsadvies wordt een wetsvoorstel in procedure gebracht.

Het door u gevoerde proces en de inhoud van het herindelingsadvies van 7 juli 2017 roepen een aantal vragen waarop ik graag op korte termijn van u een reactie ontvang. Ik acht een aanvullende argumentatie op deze vragen van belang om, vanuit mijn wettelijke taak en verantwoordelijkheid, tot een goede beoordeling te kunnen komen. Dit vergt onder meer nadere informatie over de lokale en regionale politiek-bestuurlijke context waarbinnen het herindelingsadvies tot stand is gekomen.

Ten aanzien van het criterium draagvlak constateer ik dat de gemeente Landgraaf de voorgestelde herindeling met de gemeente Heerlen niet steunt. Juist in die gevallen waarin een herindeling niet (geheel) van onderop tot stand komt, is het van belang dat de vastgestelde procedures zorgvuldig worden gevolgd. Bij het door uw college geïnitieerde open overleg is ingezet op een mogelijke herindeling per 1 januari 2019. Ik begrijp dat hierbij is uitgegaan van de datum in het eerder door de colleges van burgemeesters en wethouders van Landgraaf en Heerlen opgestelde herindelingsontwerp. Dit had tot gevolg dat weinig tijd beschikbaar was voor het voeren van het overleg, namelijk van 24 januari tot 21 maart 2017 (de vaststelling van het herindelingsontwerp). Deze periode viel voor een groot deel samen met de periode dat de gemeente Landgraaf geen volwaardig college had, namelijk van 20 januari tot 6 maart 2017.

Vanwege de korte tijdsspanne en het vallen van het college van Landgraaf lijkt de zorgvuldigheid van het herindelingsproces onder druk te zijn gekomen. De rechtbank Limburg heeft hierover zorgen geuit.[1]

- Tegen deze achtergrond verneem ik graag van uw college een nadere toelichting op het karakter van het overleg.

In relatie hiermee heb ik de volgende aanvullende vragen:

- Graag verneem ik waarom de herindeling tussen Heerlen en Landgraaf dermate urgent is dat zij per 1 januari 2019 doorgang zou moeten vinden.
- Welke voor- en nadelen ziet u bij de genoemde optie gericht op 1 januari 2020 en kunt u daarbij nader ingaan op de gevolgen voor de betrokken gemeenten en het herindelingsproces?

Tevens blijkt uit de stukken dat het overleg gericht op herindeling met de gemeenten Brunssum, Kerkrade, Voerendaal en Simpelveld na een afwijzende reactie van deze gemeenten is beëindigd, terwijl het voor de gemeente Landgraaf is voortgezet. Uit het herindelingsadvies blijkt niet duidelijk waarom het overleg met deze andere gemeenten is beëindigd en in welke opzichten de situatie in Brunssum en Kerkrade verschilt van die in Landgraaf. Deze vraag stel ik ook omdat provinciale staten bij amendement van 7 juli jl. in het herindelingsadvies hebben opgenomen dat op de door provinciale staten georganiseerde hoorzittingsavonden "nadrukkelijk naar voren is gebracht door insprekers, door zowel de voor- als tegenstanders van de herindeling van Landgraaf en Heerlen, dat er een herindeling zou moeten plaatsvinden van een grotere bestuurlijke schaal dan die van de gemeenten Landgraaf en Heerlen, waarbij het toevoegen van Brunssum het meest nadrukkelijk werd genoemd".

- Ik verzoek u derhalve nader in te gaan op uw keuze om het overleg te beëindigen voor Brunssum en Kerkrade en voort te zetten voor Landgraaf.

[1] Rechtbank Limburg 5 juli 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:6452.

Het voorgaande is ook van belang voor de beoordeling van de duurzaamheid van de voorgestelde herindeling. Voorkomen dient te worden dat een nieuwe gemeente binnen afzienbare termijn wederom bij een herindeling betrokken wordt. Bij de beoordeling van het criterium duurzaamheid wordt niet alleen gekeken naar de levensvatbaarheid van de nieuwe gemeente, maar ook naar de positie en het functioneren van de gemeenten in haar directe omgeving. De gemeente Brunssum heeft per brief van 7 maart jl. aangegeven dat zij een herindeling niet wenselijk acht, maar constateert ook dat het ambtenarenapparaat kwetsbaar blijft en dat er geen garanties zijn dat de financiële positie van de gemeente onveranderd positief blijft.

- Acht uw college de gemeenten Brunssum en Kerkrade op (middel)lange termijn in staat om, in de context van veranderende sociaal-economische en maatschappelijke opgaven en gemeentelijke taakuitbreiding, zelfstandig hun taken en ambities waar te maken?
- Hoe ziet uw college de toekomst van de gemeenten in de regio Parkstad Limburg op korte, middellange en lange termijn?

Voorts wordt bij de beoordeling van een herindelingsadvies vanuit het brede perspectief van evenwichtige regionale verhoudingen bekeken hoe de nieuwe gemeente zich verhoudt tot de andere gemeenten in de regio en wat de herindeling betekent voor de samenwerkingsrelaties die gemeenten onderling onderhouden. Uit de gevoerde gesprekken en het herindelingsadvies blijkt dat uw college hecht aan het versterken van de centrumfunctie van de gemeente Heerlen in de regio Parkstad Limburg. Een samenvoeging van Heerlen en Landgraaf draagt hieraan in uw ogen bij. Ook dit vraagt nadere toelichting.

- Kunt u nader ingaan op het gewenste effect, de onderbouwing daarvan en de urgentie van het samenvoegen van Heerlen en Landgraaf voor de centrumpositie van de nieuw te vormen gemeente in de regio?
- Tevens zou ik u willen vragen waarom niet is gekozen voor een samenvoeging van Landgraaf, Heerlen en ten minste Brunssum, die de centrumfunctie van Heerlen eveneens zou kunnen versterken.

Graag ontvang ik zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 28 september uw reactie. Mocht dit tijdschema tot problemen leiden, dan verneem ik dat graag tijdig. Een afschrift van deze brief zal worden verzonden aan de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Heerlen, Landgraaf, Brunssum en Kerkrade.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Provincie Limburg
Gedeputeerde Staten
Postbus 5700
6202MA Maastricht
Nederland

DGBW
directie Bestuur en Financiën

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland

Kenmerk
2017-0000439622

Uw kenmerk
2017/48511

Datum

Betreft Reactie BZK op herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen

Geacht college,

Op 7 juli is het herindelingsadvies tot samenvoeging van de gemeenten Landgraaf en Heerlen door provinciale staten van Limburg vastgesteld. Nog dezelfde dag heb ik dit herindelingsadvies, inclusief bijlagen, van u ontvangen. In de aanbiedingsbrief verzoekt u mij om op basis van het herindelingsadvies een voorstel voor een herindelingsregeling aan de ministerraad voor te leggen, opdat de voorgestelde herindeling op 1 januari 2019 in kan gaan.

Uit het herindelingsadvies en uit de door mijn ministerie gevoerde gesprekken blijkt dat in de regio Parkstad Limburg al ruim vijftien jaar wordt gesproken over regionale samenwerking en de noodzaak tot het versterken van de bestuurkracht. Vanwege de geschiedenis en de vele gestrande pogingen tot het versterken van de bestuurskracht, waardeer ik uw initiatief om de regie te nemen in het herindelingsproces en een open overleg te starten volgens artikel 8 van de Wet algemene regels herindeling (Wet arhi).

Zoals staat opgenomen in het Beleidskader gemeentelijke herindeling (2013) worden herindelingsadviezen getoetst aan de criteria draagvlak, interne samenhang, bestuurskracht, evenwichtige regionale verhoudingen en duurzaamheid, alsmede aan de procedurele voorschriften van de Wet arhi. Daarbij dient een afweging gemaakt te worden op basis van de lokale en regionale omstandigheden, ontwikkelingen en context. Bij een positieve beoordeling van een herindelingsadvies wordt een wetsvoorstel in procedure gebracht.

Het door u gevoerde proces en de inhoud van het herindelingsadvies van 7 juli 2017 roepen een aantal vragen waarop ik graag op korte termijn van u een reactie ontvang. Ik acht een aanvullende argumentatie op deze vragen van belang om, vanuit mijn wettelijke taak en verantwoordelijkheid, tot een goede beoordeling te kunnen komen. Dit vergt onder meer nadere informatie over de lokale en regionale politiek-bestuurlijke context waarbinnen het herindelingsadvies tot stand is gekomen.

Ten aanzien van het criterium draagvlak constateer ik dat de gemeente Landgraaf de voorgestelde herindeling met de gemeente Heerlen niet steunt. Juist in die gevallen waarin een herindeling niet (geheel) van onderop tot stand komt, is het van belang dat de vastgestelde procedures zorgvuldig worden gevolgd. Bij het door uw college geïnitieerde open overleg is ingezet op een mogelijke herindeling per 1 januari 2019. Ik begrijp dat hierbij is uitgegaan van de datum in het eerder door de colleges van burgemeesters en wethouders van Landgraaf en Heerlen opgestelde herindelingsontwerp. Dit had tot gevolg dat weinig tijd beschikbaar was voor het voeren van het overleg, namelijk van 24 januari tot 21 maart 2017 (de vaststelling van het herindelingsontwerp). Deze periode viel voor een groot deel samen met de periode dat de gemeente Landgraaf geen volwaardig college had, namelijk van 20 januari tot 6 maart 2017.

Vanwege de korte tijdsspanne en het vallen van het college van Landgraaf lijkt de zorgvuldigheid van het herindelingsproces onder druk te zijn gekomen. De rechtbank Limburg heeft hierover zorgen geuit.[1]

- Tegen deze achtergrond verneem ik graag van uw college een nadere toelichting op het karakter van het overleg.

In relatie hiermee heb ik de volgende aanvullende vragen:

- Graag verneem ik waarom de herindeling tussen Heerlen en Landgraaf dermate urgent is dat zij per 1 januari 2019 doorgang zou moeten vinden.
- Welke voor- en nadelen ziet u bij de genoemde optie gericht op 1 januari 2020 en kunt u daarbij nader ingaan op de gevolgen voor de betrokken gemeenten en het herindelingsproces?

Tevens blijkt uit de stukken dat het overleg gericht op herindeling met de gemeenten Brunssum, Kerkrade, Voerendaal en Simpelveld na een afwijzende reactie van deze gemeenten is beëindigd, terwijl het voor de gemeente Landgraaf is voortgezet. Uit het herindelingsadvies blijkt niet duidelijk waarom het overleg met deze andere gemeenten is beëindigd en in welke opzichten de situatie in Brunssum en Kerkrade verschilt van die in Landgraaf. Deze vraag stel ik ook omdat provinciale staten bij amendement van 7 juli jl. in het herindelingsadvies hebben opgenomen dat op de door provinciale staten georganiseerde hoorzittingsavonden "nadrukkelijk naar voren is gebracht door insprekers, door zowel de voor- als tegenstanders van de herindeling van Landgraaf en Heerlen, dat er een herindeling zou moeten plaatsvinden van een grotere bestuurlijke schaal dan die van de gemeenten Landgraaf en Heerlen, waarbij het toevoegen van Brunssum het meest nadrukkelijk werd genoemd".

- Ik verzoek u derhalve nader in te gaan op uw keuze om het overleg te beëindigen voor Brunssum en Kerkrade en voort te zetten voor Landgraaf.

[1] Rechtbank Limburg 5 juli 2017, ECLI:NL:RBLIM:2017:6452.

Het voorgaande is ook van belang voor de beoordeling van de duurzaamheid van de voorgestelde herindeling. Voorkomen dient te worden dat een nieuwe gemeente binnen afzienbare termijn wederom bij een herindeling betrokken wordt. Bij de beoordeling van het criterium duurzaamheid wordt niet alleen gekeken naar de levensvatbaarheid van de nieuwe gemeente, maar ook naar de positie en het functioneren van de gemeenten in haar directe omgeving. De gemeente Brunssum heeft per brief van 7 maart jl. aangegeven dat zij een herindeling niet wenselijk acht, maar constateert ook dat het ambtenarenapparaat kwetsbaar blijft en dat er geen garanties zijn dat de financiële positie van de gemeente onveranderd positief blijft.

- Acht uw college de gemeenten Brunssum en Kerkrade op (middel)lange termijn in staat om, in de context van veranderende sociaal-economische en maatschappelijke opgaven en gemeentelijke taakuitbreiding, zelfstandig hun taken en ambities waar te maken?
- Hoe ziet uw college de toekomst van de gemeenten in de regio Parkstad Limburg op korte, middellange en lange termijn?

Voorts wordt bij de beoordeling van een herindelingsadvies vanuit het brede perspectief van evenwichtige regionale verhoudingen bekeken hoe de nieuwe gemeente zich verhoudt tot de andere gemeenten in de regio en wat de herindeling betekent voor de samenwerkingsrelaties die gemeenten onderling onderhouden. Uit de gevoerde gesprekken en het herindelingsadvies blijkt dat uw college hecht aan het versterken van de centrumfunctie van de gemeente Heerlen in de regio Parkstad Limburg. Een samenvoeging van Heerlen en Landgraaf draagt hieraan in uw ogen bij. Ook dit vraagt nadere toelichting.

- Kunt u nader ingaan op het gewenste effect, de onderbouwing daarvan en de urgentie van het samenvoegen van Heerlen en Landgraaf voor de centrumpositie van de nieuw te vormen gemeente in de regio?
- Tevens zou ik u willen vragen waarom niet is gekozen voor een samenvoeging van Landgraaf, Heerlen en ten minste Brunssum, die de centrumfunctie van Heerlen eveneens zou kunnen versterken.

Graag ontvang ik zo spoedig mogelijk, maar uiterlijk 28 september uw reactie. Mocht dit tijdschema tot problemen leiden, dan verneem ik dat graag tijdig. Een afschrift van deze brief zal worden verzonden aan de colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Heerlen, Landgraaf, Brunssum en Kerkrade.

Hoogachtend,

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk

provincie limburg

VERTROUWELIJK
Minister van Binnenlandse Zaken
en Koninkrijksrelaties
De heer dr. R.H.A. Plasterk
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Cluster	STR	**Behandeld**	H.J.P.G. van Elmpt
Ons kenmerk	2017/66429	**Telefoon**	+31 43 389 99 64
Uw kenmerk	2017-0000439622	**Maastricht**	22 september 2017
Bijlage(n)		**Verzonden**	22 september 2017

Onderwerp
Reactie op uw brief van 15 september 2017 inzake herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen

Geachte heer Plasterk,

In uw brief van 15 september jl. geeft u blijk van waardering voor ons initiatief om regie te nemen in het herindelingsproces in de regio Parkstad. U wijst op de noodzaak tot het versterken van de bestuurskracht in de regio na 15 jaar praten over regionale samenwerking en vele gestrande pogingen daarin. Tevens heeft u met betrekking tot het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen nog een aantal vragen waarop u op korte termijn een aanvullende argumentatie en reactie verlangt. In deze brief gaan wij nader in op de door u gestelde vragen.

De voorgestelde herindeling van de gemeenten Landgraaf en Heerlen kent een lange voorgeschiedenis die wij ook in het herindelingsadvies en reactienota zienswijzen hebben beschreven. Het advies van Provinciale Staten aan u moet dan ook mede in het licht van die voorgeschiedenis bezien worden, zowel vanuit de grote inhoudelijke opgaven in de gehele regio en de beide gemeenten in het bijzonder, alsook de politiek-bestuurlijke aspecten en verhoudingen daarbij. Alvorens in te gaan op uw concrete vraagpunten staan wij hier eerst uitgebreider bij stil. Dit is van belang om aan te geven dat de gemaakte keuzes en afwegingen over bestuurskracht en herindeling in deze regio, niet zijn begonnen op 24 januari 2017 met ons besluit tot het starten van de artikel 8 procedure conform Wet arhi, maar al veel eerder.

1. Een lange voorgeschiedenis in de regio vanaf 2003
De noodzaak van versterking van de bestuurskracht
Het thema herindeling en bestuurskracht in de regio Parkstad is niet nieuw. Reeds in 2003 werd er door een onafhankelijke commissie Dewulf c.s. gepleit voor het versterken van de bestuurskracht in de regio middels gemeentelijke herindeling in het rapport "Op hete kolen" (2003).

√

Bezoekadres:
Limburglaan 10
NL-6229 GA Maastricht

Postbus 5700
NL-6202 MA Maastricht
postbus@prvlimburg.nl

Tel + 31 43 389 99 99
Fax + 31 43 361 80 99
www.limburg.nl

IBAN –nummer:
NL08RABO0132575728
BIC-code: RABONL2U

Deze herindeling zou 'uiterlijk in 2015, of zoveel eerder als mogelijk is' gerealiseerd moeten worden. Dit advies is toen ook door de regio breed omarmt. Als alternatief voor herindeling is er vervolgens gekozen voor een WGR+ samenwerking, waarvan in december 2008 door een onafhankelijke visitatiecommissie werd geconstateerd dat de slagvaardigheid van de samenwerking te wensen overliet en het bereiken van resultaten 'niet vanzelfsprekend' was. Meer specifiek op het sociale terrein en in het licht van de decentralisatie-opgaven is er in de periode 2014-2015 een aantal rapporten verschenen die voor de regio redelijk gelijkluidende conclusies opleverden. Het ingezette beleid en vormen van samenwerking zijn onvoldoende en te versnipperd om de grote sociaal-economische opgaven van de regio aan te pakken. Bovendien werd geconstateerd dat de positie van Heerlen als centrumgemeente te weinig erkend werd door de buurgemeenten en deze gemeente er vaak alleen voor staat als het gaat om het trekken van regionale opgaven (o.a. Commissie Bisschops cs, 2015).

Regionale bestuurskracht versterken in de praktijk
In diezelfde periode hebben de gemeenten Brunssum en Landgraaf gezamenlijk de mogelijkheden onderzocht voor een ambtelijke fusie. Hier is in de periode 2013-2015 bijna twee jaar aan gewerkt, maar liep uiteindelijk spaak wegens 'gebrek aan draagvlak en vertrouwen' (BMC, 2015). Maar er gebeurde in de zomer van 2015 meer. De gemeenteraad van Onderbanken stuurde een brief naar de buurgemeenten met de wens tot nauwere samenwerking, waarop de gemeente Schinnen snel reageerde. Samen besloten beide gemeenten in het najaar 2015 om te gaan herindelen, waarbij in maart 2016 ook de gemeente Nuth aansloot. Het herindelingsadvies om te komen tot de nieuwe gemeente Beekdaelen per 1-1-2019 is reeds aan u toegezonden. U heeft het wetsontwerp ook recent besproken in de Ministerraad en besloten dit voor advies toe te sturen aan de Afdeling Advisering van de Raad van State, waarvoor onze dank. Met de uitnodiging van de gemeente Onderbanken aan de buurgemeenten is er een belangrijke beweging op gang gekomen waarin het woord herindeling in Zuid-Limburg en de regio Parkstad niet langer taboe was.

Na het mislukken van de ambtelijke fusie met Brunssum heeft de gemeenteraad van Landgraaf op 21 oktober 2015 een motie aangenomen waarin het College van B&W werd opgeroepen om de mogelijkheden te onderzoeken van samenwerking met een of meerdere gemeenten, waaronder ook de optie van bestuurlijke fusie. De buurgemeenten werden daartoe uitgenodigd. In februari 2016 bleek dat alleen Heerlen bereid was om hieraan deel te nemen. De andere Parkstad-gemeenten hebben laten weten geen deel uit te willen maken van het onderzoek. Een standpunt dat begin maart 2016 ook nog eens expliciet schriftelijk aan ons is medegedeeld. De gemeente Landgraaf besloot daarop om samen met de gemeente Heerlen op te trekken wat uiteindelijk heeft geleid tot het opstellen van een herindelingsontwerp. In november 2016 is het ontwerp door de beide Colleges van B&W vastgesteld en heeft in beide raden op 16 januari 2017 geleid tot besluitvorming. De gemeenteraad van Heerlen stemde met zeer ruime meerderheid in en riep het College op om er alles aan te doen om deze herindeling mogelijk te maken. De gemeenteraad van Landgraaf verwierp echter het herindelingsontwerp, maar nam wel een motie aan er een 'bredere fusie dan die tussen Landgraaf en Heerlen' verkend moest wordt en riep het College van B&W van Landgraaf op dit opnieuw te onderzoeken. Vervolgens hebben wij onze verantwoordelijkheid genomen en op 24 januari 2017 besloten tot een artikel 8 procedure conform de Wet arhi.

Gezien alle bovenstaande ontwikkelingen heeft ons College rond de zomer van 2016 het initiatief genomen van een bestuurlijke gespreksronde langs alle 18 Zuid-Limburgse gemeenten.

Met alle gemeenten is er een bestuurlijk overleg gevoerd met vraag hoe zij de ontwikkelingen in Zuid-Limburg duiden evenals wat de rol van de provincie daarin is. Dit heeft in oktober 2016 geresulteerd in het bestuurlijk standpunt 'Besturen blijft vooruitzien' dat ook als bijlage bij het herindelingsadvies aan u is toegestuurd. In deze ronde is ook met de Parkstad-gemeenten expliciet stilgestaan bij de regionale ontwikkelingen. De gemeenten Landgraaf en Heerlen zaten nog midden in hun onderzoeksfase, de gemeenten Simpelveld en Voerendaal werkten aan een functionele integratie van beide organisaties, de gemeente Kerkrade gaf aan op vele terreinen de samenwerking in de (eu)regio op te zoeken en Brunssum had bijna haar interne reorganisatie afgerond na het mislukken met de ambtelijke fusie met Landgraaf. Daarnaast zijn er talloze formele en informele bestuurlijke overlegmomenten geweest in de regio waarin het thema bestuurskracht dikwijls ter sprake is gekomen.

Kortom, de voorgestelde herindeling van de gemeenten Landgraaf en Heerlen kent een veel langere voorgeschiedenis dan de start van de provinciale procedure op 24 januari 2017.

2. De gevolgde procedure, overlegmomenten en voorgestelde herindelingsdatum
U geeft in uw brief aan dat juist in gevallen waar een herindeling niet (geheel) van onderop tot stand komt, het van belang is dat de vastgestelde procedures zorgvuldig worden gevolgd. Met name over de korte tijdspanne van het gevoerde open overleg en de voorgestelde herindelingsdatum van 1-1-2019 heeft u de volgende vragen gesteld:

- *Tegen deze achtergrond verneem ik graag van uw college een nadere toelichting op het karakter van het overleg;*
- *Graag verneem ik waarom de herindeling tussen Heerlen en Landgraaf dermate urgent is dat zij per 1 januari 2019 doorgang zou moeten vinden;*
- *Welke voor- en nadelen ziet u bij de genoemde optie gericht op 1 januari 2020 en kunt u daarbij nader ingaan op de gevolgen voor de betrokken gemeenten en het herindelingsproces?*

Start van het open overleg
Wij moesten in onze afweging na de beide raadsvergaderingen in Landgraaf en Heerlen van 16 januari 2017 recht doen aan de besluitvorming van Heerlen (het herindelingsontwerp was met ruime meerderheid aangenomen) alsook de uitspraak van de Landgraafse raadsmotie (een ´bredere fusie dan die tussen Landgraaf en Heerlen´). Bovendien waren de gezamenlijke voorbereidingen van de beide gemeenten vanaf oktober 2015 zeer gedegen geweest. Het maatschappelijke draagvlak is uitgebreid gepolst door het Expertteam Mans, Deetman & Hazeu en adviesbureau BMC. Tenslotte voelden wij ons gesteund door het feit dat beide Colleges van B&W op 17 januari 2017 in een bestuurlijk overleg met ons college, hun steun uitspraken aan ons voornemen tot provinciale regie en dit ook in een persbericht diezelfde dag tot uiting hebben gebracht. In de wetenschap dat op 20 januari de gemeenteraad van Landgraaf het vertrouwen in het merendeel van het College van B&W had opgezegd, maakte ons besluit op 24 januari 2017 er niet makkelijker op, maar wel noodzakelijk. Alles overwegende hebben wij daarom de bestuurlijke afweging gemaakt om te starten met een open overleg periode.
Dat de voorbereidende werkzaamheden van beide Colleges van B&W een belangrijk onderdeel waren, is in onze ogen evident, gezien de lange voorgeschiedenis, de gezamenlijke voorbereidingen in 2016 door beide gemeenten en de aangenomen motie van de gemeenteraad van Landgraaf van 16 januari 2017.

Het was een open proces in de zin dat over alles gesproken kon worden, gevoegd bij het feit dat wij juist met zes gemeenten het open overleg zijn gestart. Nadrukkelijk hebben wij niet – in tegenstelling tot wat u in uw brief aangeeft – in navolging van het eerder opgestelde herindelingsontwerp door de beide Colleges de datum van 1-1-2019 als uitgangspunt gekozen. Wij zijn juist het open overleg ingegaan met de open vraag of 1-1-2020 als herindelingsdatum ook een optie was (zie onze brieven aan de betrokken gemeenten van 24 januari 2017). Een open proces, maar wel met de inzet om de bestuurskracht te versterken en recht te doen aan de lange voorgeschiedenis en de uitspraken van de raden van Heerlen én Landgraaf. Juridisch gezien is in dat licht ook de overweging van het Gerechtshof te 's-Hertogenbosch relevant in het zogeheten ´Tegelen-arrest´ (8 januari 1998) dat ook door de uitspraak van de Hoge Raad in 1999 is onderschreven: "*Niet valt in te zien namelijk hoe gedeputeerde staten, indien zij een wijziging van de gemeentelijke indeling gewenst achten, met burgemeester en wethouders hierover overleg zouden kunnen voeren, als zij niet eerst de inhoud van die wensen – een door gedeputeerde staten voorgestane gemeentelijke herindeling – aan burgemeester en wethouders van de diverse daarbij betrokken gemeentes kenbaar maken. Het verwijt aan gedeputeerde staten dat zij een concreet plan op tafel hebben gelegd en dat zulks verder gaat dan het kenbaar maken van een wenselijke oplossing is niet onjuist maar betekent zonder meer nog niet dat gedeputeerde staten daardoor onrechtmatig jegens de gemeente Tegelen handelden*."
In het vigerende Beleidskader gemeentelijke herindeling geeft u aan dat in de praktijk een provincie de regie kan nemen en zo nodig van haar bevoegdheid gebruik kan maken als herindelingsdiscussies tussen gemeenten jarenlang voortslepen en er geen reëel uitzicht bestaat op een bevredigende, duurzame oplossing. Het is, kortom, inherent aan een provinciale arhi-procedure dat er geen sprake is van bestuurlijk draagvlak bij alle betrokken gemeenten. Het Beleidskader legitimeert een regierol van de provincie op grond van haar algemene verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van het lokaal bestuur. De gemeente Landgraaf heeft tot vier keer toe vanaf 2013 (start ambtelijke fusie, coalitieakkoord 2014, motie 21 oktober 2015 en motie 16 januari 2017) aangegeven dat het huidige schaalniveau van deze gemeente ontoereikend is voor de toekomstige opgaven. En zelfs in de ingediende zienswijze van de gemeenteraad van Landgraaf wordt opnieuw (vijfde keer) de wens uitgesproken om een herindeling op groter schaalniveau, feitelijk dus met Brunssum en Kerkrade te onderzoeken: "Enkel de fusie van Landgraaf en Heerlen is géén duurzame oplossing. Integendeel!". Dit gelijk met de constatering van de gemeenteraad dat "er in de samenwerking van de Parkstadgemeenten meer zou moeten gebeuren om die centrumfunctie van Heerlen als een gezamenlijke verantwoordelijkheid te beschouwen". In de gevolgde open procedure hebben wij daar vervolgens antwoord op gegeven en ons standpunt bepaald.

De gevolgde procedure
In de Reactienota zienswijzen behorend bij het herindelingsadvies zijn wij uitgebreid ingegaan op een aantal zienswijzen waarin aandacht werd gevraagd voor de gevolgde procedure en de snelheid van het proces. In het Beleidskader gemeentelijke herindeling staat beschreven op welke wijze initiatieven tot herindeling bij voorkeur tot stand komen, welke rolverdeling er is tussen gemeenten, provincies en het Rijk en aan welke criteria wetsvoorstellen tot gemeentelijke herindeling worden getoetst. Deze stappen hebben wij ook zorgvuldig gevolgd.
Vervolgens hebben wij tot vier keer toe een verzoek gedaan aan het college van B&W van Landgraaf om een open overleg met ons college te voeren zoals bedoeld in artikel 8, eerste lid, van de Wet arhi.

De eerste keer, met het besluit van 24 januari 2017 in de brief aan het college, waarbij de burgemeester van Landgraaf (op dat moment samen met de gemeentesecretaris het College van B&W vertegenwoordigend) toen heeft aangegeven bereid te zijn een gesprek te voeren, maar geen mandaat had – na de val van een deel van het college – om een ´open overleg´ te voeren. Juist vanwege de ontstane politiek-bestuurlijke crisis in Landgraaf hebben wij dan ook twee bestuurlijke overleggen gehad met delegaties van de fractievoorzitters uit de gemeenteraad van Landgraaf in de periode dat er een nieuw college gevormd werd. Wij hebben dus nadrukkelijk actief de politieke visies van zowel (nieuwe) oppositie- als coalitiepartijen uit de Landgraafse gemeenteraad bevraagd tijdens de open overleg periode. Daarmee hebben wij de betrokken gemeenten zoals de Wet arhi ook voorschrijft in de gelegenheid gesteld om het ´open overleg´ met ons te voeren. Het is aan de betrokken colleges van B&W om al dan niet op de uitnodiging in te gaan.
Na de installatie van het nieuwe college van B&W in Landgraaf (6 maart 2017) is vervolgens nogmaals drie keer een verzoek gedaan tot het voeren van het open overleg (op 9, 10 en 14 maart 2017). Al deze verzoeken zijn door het nieuwe college van B&W afgewezen. Ook in uw brief van 12 april 2017 inzake het vernietigingsverzoek van Landgraaf, bent u helder over het open overleg: "Op basis van artikel 8 van de Wet arhi zijn gedeputeerde staten bevoegd te besluiten tot het instellen van een open overleg. GS Limburg maken gebruik van deze bevoegdheid. De Wet arhi kent verder geen voorwaarden of criteria waar GS aan gebonden is om een open overleg in te stellen. Van strijd met de Wet arhi kan derhalve geen sprake zijn". Juist na uw uitspraak hebben wij het College van Landgraaf voor de vijfde keer uitgenodigd voor een overleg ´over alles wat speelt´. In zijn brief van 9 mei 2017 geven zij aan bereid te zijn tot een gesprek maar ´ons college wil niet over herindelingsvraagstuk spreken´.

Wij betreuren tot op heden dat er na herhaaldelijk verzoek van onze zijde de gemeente Landgraaf tot vier keer toe de uitnodiging heeft afgeslagen tot het voeren van een open overleg over het herindelingsproces. In onze ogen is er alle ruimte geboden om van gedachten te wisselen over de ontstane situatie. Dat daarover verschillende visies bestaan is ieders goed recht, maar dat daarover geen gesprek mogelijk is gebleken, betreuren wij. De gestelde vragen in de uitnodiging voor het open overleg waren voor ons college bespreekpunten gelet op de ontstane bijzondere situatie, naast alle andere mogelijke bespreekpunten die door de betrokken gemeenten konden worden en ook zijn ingebracht. Wij wijzen er op dat wij de provinciale arhi-procedure zijn gestart met een open overleg met niet twee maar zes betrokken gemeenten. Uiteindelijk hebben wij besloten om een herindelingsontwerp op te stellen voor twee gemeenten, te weten Landgraaf en Heerlen, op basis van de uitkomsten van het gevoerde open overleg en het debat in Provinciale Staten op 10 februari 2017 hierover. Want ook hier hechten wij aan een open en zorgvuldig debat, ook met de provinciale volksvertegenwoordiging die uiteindelijk ook het herindelingsadvies vast moeten stellen alvorens het naar u verzonden kan worden.

De snelheid van het proces en de urgentie van 1 januari 2019
De periode van open overleg met de betrokken gemeenten is, zonder de lange voorgeschiedenis en de talloze bestuurlijke overleggen daarin in acht nemend, inderdaad relatief kort geweest. Ten aanzien van de snelheid van het proces wijzen wij erop op dat ´snelheid´ bezien moet worden in de context van de vele rapporten die er sinds 2003 zijn verschenen over de gebrekkige bestuurlijke slagkracht in de regio in het licht van de grote sociaal-economische opgaven. Telkens weer is bestuurlijke versnippering en ontoereikende slagkracht benoemd als een van de punten waardoor de maatschappelijke problemen onvoldoende aangepakt kunnen worden.

Versterking van bestuurskracht en nadenken over bestuurlijke schaalvergroting komen dus niet zomaar uit de lucht vallen. Verder zijn de voorbereidingen in 2016 door de beide Colleges van B&W in alle openheid en transparantie uitgevoerd. Wat betreft de beoogde herindeling tussen Landgraaf en Heerlen zijn de uitkomsten van de adviezen van zowel het Expertteam als BMC duidelijk en overtuigend in onze ogen. Dat proces hebben wij actief en op verzoek van de beide Colleges van B&W ondersteund. De hele voorbereidingen tot aan de besluitvorming in beide raden van 16 januari 2017 hebben wij op de voet gevolgd en daarbij met diverse scenario´s rekening gehouden. Tenslotte hebben wij parallel aan die onderzoeksperiode als College een uitgebreide bestuurlijke gespreksronde gehouden over de bestuurlijke ontwikkelingen in geheel Zuid-Limburg. Met alle Colleges van B&W is gesproken en zijn standpunten uitgewisseld, ook met de betrokken zes Parkstadgemeenten. De urgentie van de opgaven in het gebied, zowel inhoudelijke alsook de politiek-bestuurlijke slagkracht die dat vergt, waren duidelijk. Op het moment dat wij de provinciale regierol hebben opgenomen hebben wij – gezien ook de lange voorgeschiedenis – gemeend er voor alle betrokkenen het beste aan te doen zo snel mogelijk duidelijkheid te geven over onze rolneming. Vandaar ook de expliciete de vraag aan de gemeenten tijdens het open overleg of een herindeling per 1-1-2019 of 1-1-2020 zou moeten plaatsvinden. Nadrukkelijk hebben wij vooraf deze keuze open gelaten en dit als een van de vraagpunten voor het open overleg ingebracht. Daarbij heeft de gemeente Heerlen sterk benadrukt dat het bestuurlijk onverantwoord zou zijn om nog langer nu te wachten. Mede vanuit de opdracht heeft deze gemeente nadrukkelijk aangegeven dat de herindeling per 1-1-2019 cruciaal was en dat een verbreding met andere gemeenten als Brunssum en Kerkrade niet werkbaar voor het vervolgproces zou zijn. Slagkracht en doorzettingsmacht was geboden. Deze vraag hebben ook expliciet aan Provinciale Staten voorgelegd in hun debat hierover van 10 februari 2017 waarbij de meerderheid zich uitsprak voor 1-1-2019 als wenselijke herindelingsdatum en voor een beëindiging van het open overleg met de gemeenten Kerkrade, Simpelveld en Voerendaal. De gemeente Brunssum werd gevraagd om nogmaals te reflecteren op haar toekomst en het college heeft ons vervolgens bij brief van 7 maart 2017 daarover geïnformeerd.

Het voeren van het open overleg, het nadrukkelijke verzoek van Heerlen om de herindeling met Landgraaf alleen per 1-1-2019 te realiseren, het debat met Provinciale Staten en de ontwikkelingen op het gebied van bestuurskracht in de regio vanaf 2003, hebben ons ervan overtuigd dat er geen enkele reden is om nu nog langer te wachten. Daarvoor zijn de inhoudelijke opgaven te urgent én zijn de ingenomen politiek-bestuurlijke standpunten helder en duidelijk. Een nieuw gespreksronde in de regio en dientengevolge uitstel leidt in onze ogen niet tot nieuwe dynamiek of andere standpunten van de gemeenten. Sterker nog, het hele ingezette en zorgvuldig voorbereidde en onderbouwde herindelingsproces komt op de helling te staan met het gevaar dat er in dat geval geen enkele gewenste en noodzakelijke versterking van de bestuurlijke slagkracht in de regio zal plaatsvinden. Een versteviging van de centrumfunctie met de nieuwe gemeente Landgraaf-Heerlen is nu de beste, de meest gedragen én de meest realistische stap voor de regio Parkstad.
Ten slotte, uit de vele honderden zienswijzen blijkt weliswaar dat dat de meningen over de voorgestelde herindeling uiteen lopen, zowel in beide gemeenten als binnen de Landgraafse samenleving. Maar over één aspect zijn zowel voor- als tegenstanders helder: schep zo snel mogelijk duidelijkheid in deze herindeling. Wij vonden en vinden het belangrijk om snelheid in het proces te houden en duidelijkheid te geven over deze herindeling en de ingangsdatum.

3. Regionaal draagvlak en duurzaamheid
De duurzaamheid van de nieuwe gemeente Landgraaf-Heerlen kan niet los worden gezien van ontwikkelingen en standpunten van omliggende gemeenten als het gaat om hun bestuurlijke toekomst. U vraagt in uw brief om een nadere verduidelijking waarom met name de gemeente Kerkrade en Brunssum geen onderdeel van het herindelingsadvies zijn en het open overleg met deze gemeenten is beëindigd. Concreet stelt u de volgende vragen:

- *Ik verzoek u derhalve nader in te gaan op uw keuze om het overleg te beëindigen voor Brunssum en Kerkrade en voort te zetten met Landgraaf;*
- *Acht uw college de gemeenten Brunssum en Kerkrade op (middel)lange termijn in staat om, in de context van veranderende sociaal-economische en maatschappelijke opgaven en gemeentelijke taakuitbreiding, zelfstandig hun taken en ambities waar te maken?*
- *Hoe ziet uw college de toekomst van de gemeenten in de regio Parkstad Limburg op korte, middellange en lange termijn?*

Het is belangrijk om te benadrukken dat toen wij op 17 januari 2017 aankondigden om een week later een artikel 8 procedure te starten met zes Parkstad-gemeenten (Landgraaf, Heerlen, Brunssum, Kerkrade, Simpelveld en Voerendaal), de eerder genomen standpunten, visies en uitspraken van raden en colleges zeer goed bekend waren bij ons. Ons college had immers reeds begin maart 2016 kennisgenomen van de redenen waarom de andere Parkstadgemeenten niet wensten deel te nemen aan het gezamenlijke onderzoek van Landgraaf en Heerlen. Eveneens hebben wij de Parkstad-gemeenten na de zomer van 2016 bevraagd over hun visie over de diverse ontwikkelingen in Zuid-Limburg in onze bestuurlijke gespreksronde welke geleid heeft tot het bestuurlijk standpunt 'Besturen blijft vooruitzien' (oktober 2016). Ook het Expertteam en BMC concludeerden in hun onderzoeken dat de variant Landgraaf-Heerlen de meeste realistische en haalbare optie was. Zij stelden: "Omdat de andere Parkstad-gemeenten niet zijn ingegaan op de uitnodiging in december 2015 om mee te doen aan dit onderzoekstraject is dit nu geen realistische variant. (...) Er is geen tijd voor nieuwe verkenningen naar mogelijke samenwerking of fusie met gemeenten die recent nog hebben aangegeven geen heil te zien in een onderzoek".

Bewust gestart met zes gemeenten
En toch hebben wij besloten om op 24 januari 2017 een zo open mogelijk proces te starten in de regio niet met alleen maar Landgraaf en Heerlen, maar juist met de zes Parkstad-gemeenten om te kijken waar en of er nog ruimte zat om de bestuurskracht verder te versterken. Een laatste poging om serieus te onderzoeken of er toch niet ruimte was voor een nieuw politiek-bestuurlijk momentum voor een bredere herindeling dan alleen Landgraaf-Heerlen. Uiteindelijk zijn er voor ons vijf redenen om uiteindelijk het open overleg met Kerkrade en Brunssum te beëindigen.

Ten eerste de resultaten van het gevoerde open overleg en de geformuleerde standpunten van gemeenten Brunssum en Kerkrade. Het gevoerde open overleg met het College van B&W van Kerkrade leidde niet tot een gewijzigd standpunt ten opzichte van de brief die zij op 7 februari 2017 aan ons college was gestuurd. Daarin gaf het college van Kerkrade aan dat een "herindeling in welke vorm dan ook niet aan de orde is" en dat deze gemeente in staat is om "zelf vorm, inhoud en uitvoering te geven aan haar opgaven en taken".

De gemeente Kerkrade heeft een lange traditie van regionale samenwerking evenals een goede relatie met de Duitse buuroverheden op diverse inhoudelijke terreinen. Zij kiest voor het continueren van deze sterke samenwerkingsrelaties op zowel tactisch-operationeel als strategisch niveau zowel binnen Parkstad-verband, de euregio en het Heuvelland. In een motie van de gemeenteraad van Kerkrade (7 februari 2017) is deze opstelling nog eens expliciet vastgelegd.
Wat betreft de gemeente Brunssum is er een open overleg gevoerd met zowel het College van B&W alsook de fractievoorzitters uit de gemeenteraad. Daarin is ook het standpunt verwoord zoals dat in de desbetreffende brief van 7 februari 2017 uiteen is gezet. Nadrukkelijk wordt er gewezen op het feit dat "wat betreft bestuurlijke zelfstandigheid (...) we altijd consistent geweest [zijn] in onze opstelling". Vanaf het lokale coalitieprogramma uit 2010 heeft de gemeente Brunssum zich tot wel 12 keer toe expliciet uitgesproken voor het behoud van bestuurlijke zelfstandigheid. Hetzij in collegeakkoorden, brieven, moties, toekomstvisies, initiatiefvoorstellen en amendementen, zoals blijkt uit de vele bijlagen bij de voornoemde brief van de gemeente aan ons College. Ook nadat wij de gemeente Brunssum expliciet per brief van 14 februari 2017 hebben gevraagd om toch nogmaals een keer serieus te reflecteren op de toekomst van de gemeente, heeft het college per brief van 7 maart 2017 aangegeven expliciet te kiezen voor bestuurlijke zelfstandigheid voor de toekomst. Daarbij hebben wij ook in ogenschouw genomen de ervaringen zoals die zijn opgedaan in de periode van het onderzoek naar de mislukte ambtelijke fusie tussen Landgraaf en Brunssum (2013-2015). Uit die evaluatie bleek dat de intrinsieke motivatie om samen werk hiervan te maken ontbrak, en het onderzoek vooral in was ingegeven met oog op kostenbesparingen, efficiencywinsten in het licht van de landelijke bezuinigingen en decentralisaties.

Ten tweede was het voor ons college belangrijk om de opvatting van de gemeenten Landgraaf en Heerlen te vernemen over een mogelijk grotere herindeling dan beide gemeenten alleen. Het college van Landgraaf heeft tot vier keer toe een uitnodiging tot een gesprek hierover met ons college afgeslagen, maar de gemeenteraad had in de aangenomen motie van 16 januari 2017 wel opgeroepen tot het onderzoeken van een grotere herindeling dan alleen beide gemeenten. In het gevoerde open overleg met het college van B&W van Heerlen werd een sterke voorkeur uitgesproken voor een fusie tussen Heerlen en Landgraaf. Dit ook gezien de oproep van de gemeenteraad in zijn behandeling van het herindelingsontwerp waarbij het college van B&W werd opgeroepen om alles te doen om een herindeling met Landgraaf te realiseren. Een bredere herindeling achtte het college van Heerlen niet opportuun en sprake de voorkeur uit voor alleen een fusie van Heerlen met Landgraaf.

Ten derde concludeerde ook onafhankelijk adviseur Klaas de Vries – evenals de eerdere adviezen van het Expertteam en het BMC – op basis van gesprekken met alle betrokkenen in de regio Parkstad dat "er de komende jaren geen reëel perspectief [is] op die gewenste bredere herindeling. (...) Een stevig politiek fundament voor de bredere herindeling ontbreekt derhalve". De urgentie om nu te handelen is groot. De Vries constateert: "Dit is dus niet het moment om een kans om tot versterking van de bestuurlijke structuur, die nota bene op initiatief van Landgraaf zelf is gecreëerd, in besluiteloosheid te laten verzanden". De problemen worden immers alleen maar groter.

Tenslotte, als vierde overweging, hebben wij Provinciale Staten gevraagd zich uit te spreken over de ontstane situatie. Provinciale Staten hebben in hun debat van 10 februari 2017 over de herindeling en het tot dan toe gevoerde open overleg in duidelijke bewoordingen uitsproken voor enerzijds een herindeling per 1-1-2019 en een beëindiging van het open overleg met de gemeenten Kerkrade, Simpelveld en Voerendaal vanwege het ontbreken van politiek-bestuurlijk draagvlak. De gemeente Brunssum werd gevraagd om nogmaals te reflecteren over haar toekomst en ze hebben ons vervolgens in hun brief van 7 maart 2017 over geïnformeerd.

Uiteindelijk hebben wij dus op 14 februari 2017 besloten tot het beëindigen van het open overleg met de gemeente Kerkrade, evenals de gemeenten Voerendaal en Simpelveld. Met het vaststellen van het herindelingsontwerp Landgraaf-Heerlen op 21 maart 2017 hebben we eveneens besloten om "... alles afwegende, besloten dit verzoek in te willigen en de provinciale Arhi-procedure ten aanzien van de gemeente Brunssum te beëindigen. Dit betekent concreet dat de gemeente Brunssum geen onderdeel uitmaakt van het onderhavige herindelingsadvies." Ons besluit hebben wij bij brief van 21 maart 2017 aan de gemeenteraad en het College van B&W van Brunssum kenbaar gemaakt.
In het Statendebat over het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen van 6 juli 2017 is de door ons gekozen lijn van een herindeling met Landgraaf en Heerlen ook bekrachtigd met het vaststellen van het herindelingsadvies. Om recht te doen aan de bevindingen uit door de Staten georganiseerde hoorzittingen is er tevens een amendement aangenomen om de volgende zinsnede toe te voegen: "Daarbij constateren Provinciale Staten dat uit de beide hoorzittingsavonden die door PS zijn georganiseerd nadrukkelijk naar voren is gebracht door insprekers, door zowel de voor- als tegenstanders van de herindeling van Landgraaf en Heerlen, dat er een herindeling zou moeten plaatsvinden van een grotere bestuurlijke schaal dan die van de gemeenten Landgraaf en Heerlen, waarbij het toevoegen van Brunssum het meest nadrukkelijk werd genoemd". Deze passage is ook toegevoegd op p.74 in het definitieve herindelingsadvies en hebben Provinciale Staten in ruime meerderheid ingestemd met het herindeling van Landgraaf en Heerlen. Het amendement is dus een constatering van Provinciale Staten dat gevoelens zijn geuit door aanwezigen tijdens de door de Staten georganiseerde hoorzittingen. Daarmee is de inhoud van het door Provinciale Staten vastgestelde herindelingsadvies op geen enkele wijze fundamenteel gewijzigd.

De toekomst van Kerkrade, Brunssum en gehele Parkstad voor de korte en (middel)lange termijn.
Vooropgesteld moet worden dat alle gemeenten over het algemeen goed bestuurd worden en men oog heeft voor samenwerking met de buurgemeenten en de regio. Natuurlijk kan het altijd beter en we constateren dat het denken daarover bij alle gemeenten niet stil staat, integendeel zelfs. Het financiële beeld bij de begroting 2016 en de meerjarenraming 2017-2019 van de Zuid-Limburgse en Parkstad-gemeenten is positief. Alle gemeenten hebben over de jaren 2016-2019 ten minste voor één jaar een structureel en reëel evenwicht en de meeste hebben (bijna) alle jaren zo'n evenwicht. Zij voldoen allemaal aan de wettelijke voorwaarde voor repressief toezicht, zoals ook bepaald door ons college.

Uit voorafgaande moge blijken dat er in de afgelopen twee jaar belangrijke stappen gezet zijn om de bestuurs- en slagkracht in de regio Parkstad voor het eerst serieus aan te gaan pakken. Terecht wijst u op het feit dat er al 15 jaar gesproken wordt over regionale samenwerking en de noodzaak van versterking hiervan. Met het initiatief van de gemeente Onderbanken vlak voor de zomer van 2015 is de beweging in de regio op gang gekomen. De vorming van de nieuwe gemeente Beekdaelen per 1-1-2019 heeft een impuls gegeven aan andere ontwikkelingen in de regio zoals hiervoor beschreven.

De gemeenten Simpelveld en Voerendaal werken actief aan een functionele integratie van de ambtelijke organisaties die ook per 1-1-2018 operationeel zal zijn om hiermee mee organisatiekracht te ontwikkelen voor de toekomst. De gemeente Kerkrade heeft een lange traditie van regionale samenwerking evenals een goede relatie met de Duitse buuroverheden op diverse inhoudelijke terreinen. Zij kiezen voor het continueren van deze sterke samenwerkingsrelaties op zowel tactisch-operationeel als strategisch niveau zowel binnen Parkstad-verband, de euregio en het Heuvelland.

Vanuit het College van Brunssum werd benadrukt dat de met de ingezette reorganisatie de slagkracht was toegenomen en er maximaal ingezet kon worden op goede samenwerking in de regio in plaats van herindeling. Vanuit een meerderheid van de gemeenteraad werd dit ook onderschreven. "Wij geloven in behoud van bestuurlijke autonomie, maar kijken daarbij met open vizier naar de regio en mogelijke samenwerking in de toekomst". In de zienswijze van de gemeente Brunssum op het herindelingsontwerp geeft men ten aanzien van de nieuw te vormen gemeente Landgraaf-Heerlen aan: "Ze zal de belangen van de regio mogelijk met meer zeggingskracht kunnen verdedigen aan de diverse overlegtafels op bovenregionaal, provinciaal en lokaal niveau, en een sterkere lobby voor de regio kunnen voeren. Bovendien kan het een sterkere speler in de euregio zijn". Dat er zorgen zijn over de huidige politieke cultuur in Brunssum is een aandachtspunt voor ons waarbij de gemeente zelf in belangrijke mate aan zet is om de situatie werkbaar te houden. Deze zorg wordt ook door Klaas de Vries in zijn advies geuit: "Gezien de wisselende opvattingen in de Brunssumse gemeenteraad, die het kiezen van een heldere toekomstgerichte koers in de weg staan, verdient de bestuurlijke situatie in Brunssum zeker de aandacht van de provincie". Dat laat onverlet dat ondanks onze zorg hierover, de financiële positie van deze gemeente en de doorgevoerde reorganisatie die de komende jaren haar resultaten zal moeten tonen, wij vinden dat de gemeente zelf hier de verantwoordelijkheid heeft om deze zorgen weg te nemen en politieke cultuur te stabiliseren om te werken aan de toekomst van de gemeente en een constructieve bijdrage te leveren aan de regionale samenwerking en nieuw te vormen centrumgemeente Landgraaf-Heerlen. Wij zullen de ontwikkelingen dan ook actief vanuit onze wettelijke taken en verantwoordelijkheden blijven monitoren met oog voor voldoende bestuurlijke en financiële slagkracht en desgevraagd zullen adviseren en actief ondersteuning bieden.

Wij gaan er dan ook van uit dat de gemeenten Brunssum en Kerkrade in de komende jaren zullen blijven werken aan verdere versterking van hun bestuurskracht en financiële positie en zich als goede samenwerkingspartner zullen blijven opstellen binnen de huidige en toekomstige bestuurlijke constellatie in Parkstad en de regio Zuid-Limburg. Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid voor goed lokaal bestuur, zullen wij de ontwikkelingen actief blijven monitoren en zullen wij in onze regionale investeringsprogramma's ook nauw optrekken met gemeenten in de regio.

Voor de gehele Parkstad-regio geldt dat er sprake is van een zoektocht naar het gepaste schaalniveau. Daarbij is de optimale schaal eigenlijk niet op voorhand aan te geven, maar zal in gesprekken, afwegingen en vanuit een veelvoud van belangen en argumenten voortdurend gewikt en gewogen worden. De sociaal-economische opgaven zijn te groot om te blijven hangen in bestaande structuren en schaalniveaus. Dat dit een dynamisch en doorgaand proces is, dat soms in klein, soms groter schaalverband opgepakt wordt, laat de regio Parkstad en de beoogde herindeling van Landgraaf en Heerlen in het bijzonder, duidelijk zien. Soms met onderlinge prestatieafspraken en contracten, soms via intergemeentelijke regelingen en soms via herindeling.

Als het gaat om de robuustheid van de ambtelijke organisatie en de financiële weerbaarheid zijn er verschillende varianten waar de Parkstad-gemeenten serieus aan werken. Van gezamenlijk nieuwe organisatorische slagkracht (Brunssum), tot inkopen van diensten en onderling uitleen van personeel via detachering (Kerkrade), functionele integraties van ambtelijke organisatie (Simpelveld-Voerendaal) tot bestuurlijke fusies (Beekdaelen, Landgraaf-Heerlen).

Als Provincie investeren wij de komende jaren fors in de sociale en economische structuurversterking van de Parkstad-regio. Met de aanleg van de provinciale weg in de regio (Buitenring Parkstad) is een bedrag van bijna een half miljard euro gemoeid. De Internationale Bau Austellung (IBA Parkstad) is een meerjarige aanpak waar samen met de gemeenten de stedelijke transformatie van de regio wordt aangepakt. De ontwikkeling van nieuwe economie wordt verder gestimuleerd met de Brightlands Smart Services Campus, een samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven op het gebied van slimme diensten, big data en nieuwe technologie. De toeristisch-recreatieve ontwikkelingen en investeringen van de afgelopen 10-15 jaar beginnen ook de vruchten af te werpen wat in 2016 heeft geleid tot de prestigieuze 'Tourism for Tomorrow' award voor de gehele regio. Vanuit meerjarige afspraken met de gemeente Heerlen, private ondernemers, woningcorporaties en instellingen wordt er daarnaast fors geïnvesteerd in de stedelijke ontwikkeling van het gebied, geflankeerd met gerichte investeringen in de wijken, buurten en kernen van zowel Landgraaf als Heerlen en daarbuiten.

Wij verwachten dan ook dat de nieuwe gemeente Landgraaf-Heerlen voor een langere periode niet betrokken zal worden bij een volgende herindeling. Zoals u in het Beleidskader onder het criterium ´duurzaamheid´ ook aangeeft, geldt dat in de keuze voor deze fusie niet alleen argumenten van de ideale schaal spelen, maar ook van draagvlak en haalbaarheid gerelateerd aan keuzes van gemeenten in het verleden op weg naar dit moment.

4. Centrumfunctie en regionale verhoudingen

In het herindelingsadvies hebben wij betoogd dat met de voorgestelde herindeling van de gemeenten Landgraaf en Heerlen de centrumfunctie in de regio Parkstad krachtig wordt versterkt. In diverse rapporten de afgelopen jaren is ook gewezen op het belang daarvan in de aanpak van de sociaal-economische opgaven. U vraagt op dit punt om een nadere toelichting:

- *Kunt u nader ingaan op het gewenste effect, de onderbouwing daarvan en de urgentie van het samenvoegen van Heerlen en Landgraaf voor de centrumpositie van de nieuw te vormen gemeente in de regio?*
- *Tevens zou ik u willen vragen waarom niet is gekozen voor een samenvoeging van Landgraaf, Heerlen en ten minste Brunssum, die de centrumfunctie van Heerlen zou kunnen versterken.*

Stedelijke regio's bestaan normaliter uit een stedelijke centrumgemeente met daaromheen regio-gemeenten met een minder sterk stedelijk en meestal zelfs een landelijk profiel. Qua aantal inwoners is de centrumgemeente meestal veel groter dan de gemeenten daaromheen. In Parkstad zijn die verhoudingen anders. Heerlen is de centrumgemeente van een veel grotere stedelijke regio. De binnenstad van Heerlen is het stedelijk centrum van de regio maar voor de rest verschillen de stedelijke gemeenten van Parkstad (Heerlen, Landgraaf, Kerkrade en Brunssum) weinig van elkaar. Ook de inwoneraantallen ontlopen elkaar niet veel (Heerlen 87.000, Kerkrade 46.000, Landgraaf 37.000 en Brunssum 28.000).

De omliggende gemeenten hebben samen meer inwoners (111.000) als de centrumgemeente (87.000). Na de herindeling tussen Landgraaf en Heerlen wordt die verhouding 124.000 : 74.000. De beoogde herindeling van Landgraaf en Heerlen gaat dus niet om het versterken van de centrumgemeente, maar het eindelijk creëren van een centrumgemeente. Van het niveau van de gemeente Nissewaard (86.000 inwoners) naar het niveau van de gemeente Leiden (124.000 inwoners). In de Westelijke Mijnstreek en het Heuvelland zien wij dat een verhoudingsgewijs krachtige centrumgemeente de hele regio op sleeptouw kan nemen op belangrijke dossiers zoals regio-overschrijdende infrastructuur, verdeelmodellen in het sociale domein en thema's als krimp/demografie.

De noodzaak van een sterke centrumgemeente
Er is een aantal inhoudelijke redenen aan te voeren die de noodzaak van een echte sterke centrumgemeente in de Parkstadregio legitimeren.
In de eerste plaats zijn Landgraaf en Heerlen elk apart al jaren bezig met de aanpak van de sociaal-economische en ruimtelijke herstructurering in hun gemeente. De wijkenaanpak met als doel passende hoogwaardige woonmilieus voor alle inwoners, de omschakeling van curatieve naar preventieve gezondheids(zorg), het koesteren van buurtidentiteit en buurtvoorzieningen, armoede en eenzaamheidsbestrijding en natuurlijk het creëren van werkgelegenheid. Niet alleen prioriteiten voor het bestuur, volgens het onderzoek van BMC zijn dit ook de zaken waarover de inwoners van Landgraaf en Heerlen zich het meest druk maken. Beide gemeenten hebben ervaring op deze terreinen maar erkennen ook dat zij deze uitvoeren op een suboptimaal niveau. Grote investeerders, (inter)nationale kennisinstellingen, ambtenaren met bewezen ervaring in vergelijkbare stedelijke gebieden, pilots en urgentieagenda's vanuit Ministeries zijn beperkt betrokken. In beide gemeenten is breed draagvlak in de politiek voor deze prioriteiten, prioriteiten die dankzij de grotere bestuurlijke schaal en een beter geëquipeerde ambtelijk organisatie in de nieuwe gemeente met nieuw elan en meer kracht kunnen worden aangepakt.
Verder is het nodig om de door Landgraaf en Heerlen opgedane expertise op het gebied van toerisme, evenementen, sport en cultuur krachtiger te bundelen om zo het belevingsprofiel van de nieuwe gemeente maar ook de regio internationaal op de kaart te zetten. Met uithangborden als Pinkpop, Cultura Nova, het International Breakdance Event en Pro-Freestyle heeft de nieuwe gemeente voldoende basis om nog professioneler dit profiel neer te zetten. Met locaties als Megaland, Snowworld, Mondo Verde, het Parkstad Theater, het Glaspaleis, de pleinen van de binnenstad en de Nieuwe Nor is de infrastructuur die hiervoor nodig is al aanwezig. De krachtenbundeling zal er voor zorgen dat deze locaties nog beter benut worden. Deze sectoren passen uitstekend bij het gebied mede omdat het veel werkgelegenheid genereert waarvoor geen hoog opleidingsniveau nodig is. Ook het Expertteam is hier nader op ingegaan: "Zo zouden bijvoorbeeld de culturele lente en de toerismeprijs vanuit deze positie kunnen worden omgezet in een herijking van de verdeling van landelijke cultuurbudgetten. Deze troeven van de regio, die nu nog zwaar moeten leunen op geld uit de regio, kunnen dan uitgroeien uit tot een duurzame cultuurcluster van nationale betekenis met bijbehorende geldstromen en werkgelegenheidseffecten".
Ten derde raken de decentralisaties in het sociale domein en de omgevingswet direct de beleidsgebieden waar op dit moment de grootste behoefte is aan transformatie in Parkstad. Ook op het gebied van de energietransitie lukt het onvoldoende om grote stappen te zetten.

De druk op gemeenten om (dure) specialistische kennis in te huren is in heel Nederland al hoog maar met extra complicerende factoren als demografie, grensligging en sociaal-economische achterstanden zijn de meeste gemeenten al tevreden als zij alles binnen budget op tijd af hebben. Het gebruik maken van de extra regieruimte om te experimenteren met nieuwe instrumenten die beter passen bij de regiospecifieke opgaven komt men niet aan toe. Met de extra kracht, deskundigheid en netwerkend vermogen van de gemeente Landgraaf-Heerlen kan onder regie van de nieuwe centrumgemeente, samen met ketenpartners, gewerkt worden aan innovatie. Of het nu gaat om beter maatwerk in de zorg door steeds meer op buurtniveau te organiseren of om verdergaande digitalisering van processen of om vergaande beleidsontwikkeling en stimuleringsmaatregelen wat betreft duurzaamheid.
Tenslotte geldt voor de nieuwe centrumgemeente dat er krachtig een grensoverschrijdende samenwerking van de grond kan komen. De onbetwiste hoofdstad van deze euregio is de Duitse stad Aken met 250.000 inwoners waar Heerlen direct aan grenst. Een stad met een Universiteit (RWTH) en een campus die Europese bekendheid genieten. Met de komst van de duidelijke centrumgemeente Landgraaf-Heerlen veranderen de regionale verhoudingen en dus ook de relatie met Aken. Dit is van cruciaal belang op het gebied van mobiliteit (trein/busverbindingen), arbeidsmarkt (weghalen grensbarrieres) en economie (samenwerking campussen) waar Aken vooral een krachtige partner zoekt. De in ontwikkeling zijnde Smart Services Campus en het Euregionale vervoersknooppunt Maankwartier zullen zorgen voor een uitstekende economische uitstraling en profiel maar ook de juiste voedingsbodem voor de dienstverleningssector die zich in beide gemeenten nu al ontwikkelt.

Een sterke centrumgemeente neemt de hele regio op sleeptouw
Zoals het Expertteam maar ook Klaas de Vries hebben aangegeven zijn de getalsmatige verhoudingen in de regio dusdanig dat samenwerking moet maar dat er geen duidelijk leiderschap kan worden getoond. De Vries stelt: "De gemeente Heerlen moet de functie van centrumgemeente voor de regio vervullen, maar is daartoe slechts in beperkte mate in staat gebleken. De omvang van een gemeente is nu eenmaal in belangrijke mate beslissend voor zijn bestuurlijk vermogen. Net als in de sport bestaan er gewichtsklassen in de verhoudingen tussen gemeenten. De Oostelijke Mijnstreek heeft bij de herindeling [in 1982] niet een zwaargewicht als centrumgemeente gekregen, maar een halfzwaargewicht. Dat beperkt de mogelijkheden om het ambtelijk apparaat op het voor een centrumgemeente noodzakelijke niveau te brengen. Een centrumgemeente als zwaargewicht zou in de Oostelijke Mijnstreek voor meer sturend vermogen en voor meer sociale, economische en culturele dynamiek kunnen zorgen. Daarvan zouden alle inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijven binnen de regio profiteren."
Ook wat betreft de ambtelijke organisatie brengt een krachtige centrumgemeente een kwaliteitsimpuls voor de hele regio. Meer en betere specialistische kennis waarmee kansen en problemen beter kunnen worden aangepakt en de afhankelijkheid op externen wordt beperkt. Een organisatie die ook in haar netwerken beter in staat zal zijn om met gemeenten van vergelijkbare grootte samen te werken en ook kan meepraten met specialisten in Den Haag.
Uit het onderzoek van BMC in 2016 blijkt dat de prioriteiten en de bedreigingen die de inwoners van Landgraaf en Heerlen zien voor de toekomst gelijk zijn. Er is dus echt sprake van een bundeling van kracht voor dezelfde doelen (1+1=3).

De gemeente Brunssum heeft zoals eerder al is aangegeven gekozen voor een krachtige samenwerking in de regio maar vanuit een zelfstandige positie.

Zoals gezegd gaan wij er van uit dat de gemeente Brunssum in de komende jaren zal blijven werken aan verdere versterking van haar bestuurskracht en financiële positie en zich als een goede samenwerkingspartner zal blijven opstellen binnen de huidige en toekomstige bestuurlijke constellatie in Parkstad en de regio Zuid-Limburg. Vanuit onze eigen verantwoordelijkheid voor goed lokaal bestuur, zullen wij de ontwikkelingen actief blijven monitoren. De gemeente Brunssum geeft in haar zienswijze op het herindelingsontwerp het volgende aan: "Allereerst willen we nadrukkelijk stellen, dat naar onze mening fusies van gemeenten op initiatief van gemeenten zelf en op vrijwillige basis dienen plaats te vinden. Mede vanuit die visie staan wij nu neutraal tegenover de vorming van een mogelijke nieuwe grote buurgemeente van 125.000 inwoners tevens centrumgemeente van Parkstad. De betrokken gemeenten hebben tot nog toe hun bijdrage geleverd aan regionale opgaven op vele beleidsterreinen en we verwachten dat een nieuwe gemeente dat blijft doen. Ze zal de belangen van de regio mogelijk met meer zeggingskracht kunnen verdedigen aan de diverse overlegtafels op bovenregionaal, provinciaal en lokaal niveau, en een sterkere lobby voor de regio kunnen voeren. Bovendien kan het een sterkere speler in de euregio zijn." De gemeente Brunssum zal in de samenwerking met de nieuw te vormen centrumgemeente ook kunnen profiteren van een sterke centrumgemeente. Wij vertrouwen erop dat zij deze lijn ook goed kunnen vervullen. De genoemde politieke cultuur in Brunssum blijft een aandachtspunt waarbij de gemeente zelf in belangrijke mate aan zet is.
Wij zullen de ontwikkelingen dan ook actief vanuit onze wettelijke taken en verantwoordelijkheden blijven monitoren met oog voor voldoende bestuurlijke en financiële slagkracht en desgevraagd zullen wij adviseren en daar waar nodig ondersteuning bieden.

5. Concluderend
Ter voorbereiding van deze brief hebben wij nogmaals individueel met (delegaties van) de Colleges van B&W van de gemeenten Landgraaf, Heerlen, Kerkrade en Brunssum een gesprek gevoerd. Expliciet is door de vertegenwoordigers van de Colleges aangegeven dat de standpunten zoals eerder verwoord in de ingediende zienswijzen op het herindelingsontwerp niet gewijzigd zijn en ook niet in het licht van de door u gestelde vragen. Dit is door de gemeenten Kerkrade en Landgraaf ook nog eens schriftelijk bij brief van 20 september 2017 bevestigd aan ons.

De herindeling Landgraaf-Heerlen kent zoals gezegd een veel langere voorgeschiedenis dan de start en einde van de provinciale arhi-procedure alleen. In de jaren 2003-2016 zijn er vele gesprekken over bestuurskracht geweest, zijn talloze rapporten en onafhankelijke onderzoekscommissies in de regio actief geweest en waren de conclusies duidelijk. Een versterking van de bestuurskracht in de regio is nu nodig. Daarbij hebben Landgraaf en Heerlen samen hun nek uitgestoken om serieus te werken aan een herindelingsontwerp eind 2016. Na 16 januari 2017 hebben wij onze verantwoordelijkheid genomen om de bestuurlijke impasse te doorbreken en een snelle, doch zorgvuldig afgewogen procedure doorlopen.

De omliggende gemeenten hebben hier op ieders eigen wijze een afweging en keuze in gemaakt. Onderbanken, Nuth en Schinnen willen per 1-1-2019 fuseren tot de gemeente Beekdaelen, Simpelveld en Voerendaal kiezen voor een functionele integratie van de ambtelijke organisaties, en de gemeenten Kerkrade en Brunssum kiezen voor een actieve regionale samenwerking binnen de regio en zelfs over de grens met Duitsland. De politiek-bestuurlijke uitspraken van deze gemeenten, zoals verwoord in coalitieakkoorden, moties, zienswijzen, open overleg en brieven, sterken ons in de gedachte dat met de vorming van een nieuwe centrum- en gidsgemeente Landgraaf-Heerlen per 1-1-2019, er een robuuste – en voor de regio nieuwe – bestuurskracht ontwikkeld kan worden voor geheel Parkstad.

Wij verwachten dat de nieuwe gemeente Landgraaf-Heerlen voor een langere periode niet betrokken zal worden bij een volgende herindeling. Zoals U in het Beleidskader onder het criterium ´duurzaamheid´ ook aangeeft, geldt dat in de keuze voor deze fusie niet alleen argumenten van de ideale schaal spelen, maar ook van draagvlak en haalbaarheid gerelateerd aan keuzes van gemeenten in het verleden op weg naar dit moment. Wij vinden dat er voor ons nu, mede gegeven de aanloop naar dit herindelingsadvies, een verantwoordelijkheid ligt naar de burgers, bedrijven, organisaties, dit voorstel in deze vorm, omvang en tempo door te zetten. Uitstel en dus mogelijk afstel achten wij onnodig en zeer onwenselijk.

Deze brief is opgesteld binnen de kaders en het mandaat dat Provinciale Staten ons op 7 juli 2017 hebben gegeven. Wij vragen u om de inhoud van deze brief vertrouwelijk te behandelen tot het moment u besluit via de Ministerraad om het wetsontwerp aan de Tweede Kamer te verzenden.

Wij verzoeken u op basis van deze aanvullende informatie inzake het herindelingsadvies Landgraaf-Heerlen een voorstel te doen voor een herindelingsregeling en dit voorstel te zenden aan de Ministerraad. Tevens verzoeken wij u een spoedige behandeling van het wetsvoorstel te bevorderen, opdat de voorgestelde herindeling van beide gemeenten op 1 januari 2019 kan ingaan.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris